

ZGODNJA DANICA.

Katolišk cerkven list.

Danica izhaja 1., 10. in 20. dné vsaciga mesca na celi poli, in veljá po pošti za celo leto 3 gld., za pol leta 1 gl. 60 kr., v tiskarnici sprejemana na leto 2 gld. 60 kr. in na pol leta 1 gld. 30 kr., ako uni dnevi zadenejo v nedeljo ali praznik, izide Danica dan poprej.

Tečaj XX.

V Ljubljani 20. rožnika 1867.

List 18.

Jezuiti.

Majhna je čebela med letečimi živalmi, pa njen sad ima prednost med sladčicami. Sir. 11, 3.

Vvod.

Nek zgodovinar prav umno in modro beseduje in terdi, da taki, ki pišejo zgodovino, po navadi dvojni namen imajo. Pervi je, da se zgodovinar čez vsakdanji svet povzdigne, in pa ne gleda in ne posluša tega, kaj in kako njegovi sočasniki po šegi svoje dobe zgodovino pišejo, temuč prost navadnih predsodkov prigodbo le tako, kakor je sama na sebi, vestno in resnično popisuje. Možje, ki se tako vedejo, se čislajo po vsi pravici zgodovinski knezi ali pervaki. Ti so človeškemu rodu prav to kar svetilnik s svojo lučjo mornarju, ki v temoti po nezvestem morju jadra. Pa takih je malo. — Drugi pa imajo enostranski namen, in kateri se po njem ravnaajo, ne vprašajo: kdo? kaj? zakaj? in kako? temuč so enaki trohljivemu štremlju, ki s svojo trohlienino v temni noči berli in tako s svojo berlavostjo pozemeljske trape za nos vodi. Taki so ali puhli ali podmitljivi ali pa hudobni zgodovinski mazači, in njih število je neizrečeno. Možiceljni takega kopita so bili večjidel zgodopisci osemnajstega stoletja, ali prav za prav rečeno, zanikarne orodbe ali mašine nekdanjih brezvestnih in pa učeniki sedanjih bornih sovražnikov jezuiškega reda, in po tem takem vredni dediči tistega zarobljenega Atenca, ki je le zató Aristidovo ime na črepino zapisat dal in s tem za njegovo izgnanstvo naganjal, ker se mu je kadilo, da so Aristida sploh „Pravičnega“ zvali.

Pa pravično in dobro ima to osodo, da se ravno iz tega cil in konca sovraži, ker je dobro. To nam spričujejo na priliko pridne čebelice. Njih vedenje je posebno čudovito. Male in drobne živalice ne predajajo lenobe, temuč berž ko milo solnce s svojo zarjo mladi dan naznani, se poslové s svojo kraljico in jo zavijejo na čvete strani sveta. Nekatere najdejo svoje opravilo bliže domovine, nekatere pa preleté gore in doline, jezera in reke. One obisejo samotno cvetlico prostega planinskega sveta, pisanih livad mnogoteri cvet, raznih drevé, od visokega kostanja do pritličnega germa, ki nečislani od človeka borno živi, od kraljice vsih cvetlic do modre vijolice, od beršlina, ki se vzdiguje iznad naj višega drevesa, ki ga ovija, do slabe nametnice, ki se po stermem skalovji plazi, ob kratkem: vse in povsod in večkrat z veliko nevarnostjo preiskujejo za sladki rop; pa tolikrat tudi svoj trud s smertjo zapečatijo. Zakaj nekatere pobije nevihta, nekatere zalije ploha, nekatere opešane padejo v vodo in poginejo, zakasnele obide noč in jih zgodnja slana pomori. Pa ne le samo življe (elemente), ampak tudi izmed živali imajo blage živalice

mного sovražnikov. Tu prileze po tatinsko kocasti godernjač iz svojega berloga, napade v netečni požrečnosti njih naselbico, ter celo družinico ugonobi in — pogoltne. Tu so tiči, ki jih požirajo, kakor detali, senice, lastovke, sterki in njim enaki požeruhi. Pa še zgoli merčes, kot pajki, žabe in še toliko drugih kukcev jih napada in usmertva. — In vender preljuje živalice zavoljo svoje marljivosti in koristi več veljajo, kot vsi medvedi in vsa njihova njim protivna tovaršija, ker modro terdi nekdanji tajni svetovavec kempčanskega opata Ruperta II, prebrisani Brentano, ki je nekoliko svetega pisma ponemčil, rekoč: „Kakor čebela, dasiravno je med letečimi živalmi naj manjša, ljudem bolj koristi ter jim več dobička donša, kakor naj večji in naj lepši ptica; ravno tako tudi naj manjši in neočitniši človek s svojo učenostjo in pridnostjo državi bolj koristi, kakor naj večji in naj lepši mož, ki nima glave.“*)

Pač zlate in sploh resnične besede! Da so pa čebelice in njih smert in sovražniki zvesta podoba učenih in marnih jezuitov in njihovih raznih protivnikov, se bomo na dalje očitno prepričali.

Pristavimo pa, da naš namen nikakor ni obširno govoriti zastran jezuitov, njih vedenja, zaslug in preganjanja, nekoliko za tega voljo ne, ker kaj tacega ne pripusti majhni prostor „Zgodnje Danice“, kateri smo ta sostavek namenili, in nekoliko zato ne, ker smo njenim prijaznim bravcem le kratek načert zastran preklica njihovega reda po papežu Klemenu XIV in njih dalnje osode do sedanje dobe nakloniti namenili.

Vsi štirje deli naše zemlje so priče slavnega vedenja jezuiškega reda in njih nevrednega preganjanja, pa pri vsem tem neutrudljivi delavci v Gospodovem vinogradu s svojo stanovitnostjo vse premagajo; sicer niso bili sploh angeli, — pa tudi nekteri angeli so grešili; in ne sploh svetniki, pa tudi nekteri izmed tih so bili kterikrat v življenju zabredli. Kratko in malo, ljudje so bili in so, kakor mi; vender pa, ako se splošno vzame, bolj popolnoma, kakor pa mi, in zatorej so bili sovraženi in jih še sovražijo, in to prav po besedah svetega pisma, ki pravi: „To pa je sodba, ker je luč prišla na svet, in so ljudje bolj ljubili temo ko luč, zakaj njih dela so bile hude. Slehern namreč, ki hudo dela, sovraži luč in ne pride k luči, da niso svarjene njegove dela.“**)

Tako tedaj se v Božjem imenu lotimo omenjenega delca; nadjamo se pa tudi ustreči pobožnim bravcem, če ob kratkem omenimo življenje velikega utemeljitelja jezuitovskega reda, svetega Ignacija Lojolana.

Pripetiti se zná, da bi se komur koli poljubilo nas zastran tih verstic tako ali tako spirati, pa gotovo dru-

*) Opazka k Širahovim bukv. 11, 3.

**) Jan. 3, 19—20.

zega nič čerhnili ne bomo, kot sledeče tri besedice: „Blagoslovi Bog kopel!“

I.

Rojstvo in mladost sv. Ignacija.

Leta 1491 povije na gradu Lojolanskem žlahtna gošpa Marina Saez svojemu zakonskemu tovaršu plemenitemu gospodu Beltramu zadnje dete, ki pri svetem kerstu dobi ime Ignacij. Imela sta eno in dvajsetero otrok, osemnajst sinov in tri hčere. Mogoče da ravno zato, ker je ta otrok naj mlajši bil, in pa zraven tega tudi lepega obraza, postane miljenček svojih staršev, ki mu pri njegovem vedenju le preradi skozi perste gledajo, in ga ne toliko za nebesa, kolikor pa za svet odgojijo. Po tem takem pa vidimo, da je bil v svojem detinstvu prav tako zanemarjen, kakor še dandanašnji toliko ubogih otrok, ki rastejo kakor divjaki po mejah; pa ker z žlahtnimi bersti niso cepljeni, sicer naglo kviško ženejo, pa žlahtnega sadu ne rodé, in pa samo za tega voljo ne, ker njih serce ni cepljeno s sveto vero in z Božjim strahom.

Preljubi sinek ne ostane pri svojih starših domá, temuč mora svet poskusiti, se v njegove skrivnosti zaplaziti, z njegovimi zvijačami se soznaniti. S svojo bistrostjo pa doseže, da vse, ki se ž njim poganjajo, prekosi, da ga svet čisla, iše, na solncu njegove prednosti se solnčiti hrepeni in kot svojemu maliku daruje. Tako srečo svojim presladkim sinčikom večjidel vošijo bogati starši sedanje dobe, in so po tem takem nekdanjim lojolanskega svetnika prav tako podobni, kakor vran vranu.

Lepi, šibki, pa kakor smo slišali, ne preveč svetohlineni mladeneč pride na dvor kastilijanskega kralja Ferdinanda za blagiča, pa ne najdemo zapisanega, da bi bil tu postal odveč pobožen, temuč živel je veselo po izgledu družih in plaval po valovih posvetnega morja.

Ko postane meter, ga najarski vojvoda in njegov žlahtnik Anton Manrikvec k sebi vzameta, da bi se pod njihovim vodstvom v vojaščini izuril, v kateri mladeneč tako pridno napreduje, da se je bilo nadjati, v njem s časom kaj junaškega in zvedenega poveljnika čislati. Naj prvo se kaže pri obsedi najarskega mesta; pa plena, ki ga vojaki zasačijo, se kar ne dotakne, zakaj slava mu je dovelj. Tudi nima slabosti, kakor dandanašnji toliko žlahtnikov in tudi nežlahtnikov, da bi bil suženj kakoršne koli igre, ki je tovaršem tolikrat žepe spraznila; zakaj prepričal se je bil, da je igra za denarje prvi vir sovraštva, nevidnosti in še toliko družih napák. Miroljuben vale med vojake stopi, če se med njimi kaki prepir vzdigne, in jih pomiri. Priljuden svojim protivnikom radovoljno odpustiti, in čeravno ne učen, sklada večkrat prav lične pesmi.

Tako nastopi deveto in dvajseto leto svojega življenja, pa se še vedno, kakor dosihmal, ponaša bolj viteško ko kristjansko, zakaj če se ravno ne sliši iz njegovih ust naj manjši nespodobna beseda, vender le sem ter tje zaljubljeno znanje vplete, veselice ljubi in navadno po tadajšnji posvetni šegi živi, dokler usmiljeni Bog med njega in svet ne stopi ter lahkomišelnega viteza za svojega vojaka spreoberne in s polzke steze na pravo pot zaverne, kar se takole zgodi:

Karol V, rimski cesar in španjski kralj, je bil v Nemčii; med tem se vname v Kastilii punt, ki so ga bili nekteri pervaki ali boljarji za svoje posebne zadeve podkurili, in Francoze na pomoč pozvali. Povabljeni sosed kmali pridrejo in obsedejo pampelonsko mesto, kamor kraljevi namestnik tudi Ignacija pošlje, sicer ne toliko za poveljnika, marveč da bi s svojo pričujočnostjo vojake k serčnosti spodbujal. Pa vse zastonj! Izdajavci prostovoljno sovražniku mestne vrata odpró in

Ignaci je primoran se v terdnjavo umakniti, ki jo pa tudi njen nevredni kastelan izdá. Tu se oberne Ignaci k nekterim junaškim vojakom, ter jih pri vojaški časti zaroti, da naj tudi rajši junaško umrú, kakor da bi svojemu kralju nezvesti bili. Res se prav dobro ponašajo, dokler Ignaci od krogle v nogo ranjen ne obleži 18. rožnika 1521. Francozi terdnjavo vzamejo, pa z vjetniki lepo po človeško ravnaajo, izmed vsih pa Ignacija zavoljo njegove serčnosti zelo spoštujejo, in ker spoznajo, da zavoljo svoje nevarne rane posebne skerbi potrebuje, mu podeli njih poveljnik viteški Andrej Foix popolnoma prostost, ga ukaže položiti na nosilnico in ga v lojolanski grad prenesti.

II.

Ignaci dá vojaštvu slovo. *)

Doma še hujši zbolí, in zdravniki mu že sploh življenje odrečejo: Bog pa, ki si ga duhovskega vojaka izvoli, ga čudno zopet ozdravi, vender pa mora po prestani naj večí nevarnosti zavoljo slabosti in bolečin še delj časa ležati. Da bi si čas kratil, prosi domače za kake posvetne bukve, da bi jih prebiral; ali ker takih ne premorejo, mu ponudijo bukve življenja Jezusovega in njegovih svetnikov. Iz prvega jih nič kaj rad ne prebira, ker je še prazen dobrega duha; sčasoma pa veselje do njih dobi in čedalje rajši jih bere. Na poslednje je ves vnet posnemati svetnike ter sam pri sebi reče: „Ti ljudje so imeli ravno tako človeško naturo kakor jaz, zakaj bi torej jaz ne storil, kar so oni storili?“ — Pa le besede so pobožne, serce pa še zmirom v svet zapleteno in vdano neki berhki gospodičini na kraljevem dvoru, ter le na to misli, kako srečno bi ž njo živel in stopinjo za stopinjo v vojaški časti napredoval. Dolgo in dolgo ga te misli sprehajajo, in tako njegovo ubogo serce razdeljeno ostane med Bogom in svetom in — kar drugač ne more biti — nestanovitno in nemirno. Ko pa vender bolj na tanko nečimernost tega sveta premišljuje, ga razsvetli žarek gnade Božje in brez odloga sklene posihmal popolnoma Bogu služiti. Da bi svoj sklep ložej izpeljeval, vso noč Boga prosi k temu za pomoč in posebno se goreče Marii priporoča, katero potem vse svoje žive dni kot svojo nebeško mater pobožno časti. Ko doverši svojo molitev, vstane taki potres, da se grad strese in se zdobé vse šipe njegove kamrice. S tem mu mili Bog pokaže, da mu je prijetna njegova serčna obljuba. Neko noč se mu prikaže prečista Devica Marija z Jezuščekom v naročji, kar ga z neizrečenim veseljem napolni, njegovo serce očisti in v njem zadnjo iskro do posvetnega veselja zaduši.

Ko že toliko ozdravi, da zamore hoditi, zapusti dom in se podá v čudopolno cerkev Device Marije v Montserrat. Tam se spové vsih svojih grehov pretečenega življenja, ter s solzami oblit z veliko pobožnostjo svete zakramente prejme. Na to svojega konja, na katerem je prijezdil, ondotuim menihom v dar pusti, svoje orožje pa na altar Matere Božje obesi, v znamenje, da noče več svetu, ampak le samemu Bogu služiti. Bogate oblačila sleče in jih beračem razdeli; sam pa po beraško oblečen celo noč premoli pred podobo nebeške Kraljice, ter jo ponižno prosi, naj mu pomaga premagati hude skušnjave, ktere ga zoper njegov dobri sklep nahajajo, kar mu mila pomočnica vseh žalostnih tudi zvesto od Boga sprosi. Od ondod gre v malo mesto Manrezo, kjer bolnikom ljubeznjivo streže in veliko dobrega stori. Ker ga pa za tega voljo ljudje hvaliti začno, se podá zunaj mesta v samotno jamo, tam večji del moli, svoje grehe objokuje in se oistro pokorí; celi teden se postí in živi ob vodi in kruhu, ki si ga vbogajme sprosi. Ob

*) Večji del iz Slomšekovega „Djanja Svetnikov.“

nedeljah pa ponižno in pobožno vživa angeljski kruh presvetega Rešnjega Telesa. Vsak dan se po trikrat do kervavega biča, in le na golih tléh in kratko časa leži, ter večji del Jezusovo terpljenje in štiri poslednje reči premišljuje. Toliko oistro življenje ga pa silno oslabi; in ker ga nagovarjajo, naj bi vender od prevelike oistrosti nekoliko prenehal, jim odgovori: „O najte me saj to malo terpeti, da bom veliko delo svojega zveličanja gotovši opravljal.“

O tem času svojega spokornega življenja spiše tudi pobožne duhovske bukve za duhovske vaje ali eksercicije, ktere so polne nebeškega duha in prelepih nauk za napeljevanje k pravi pokori in k večji popolnosti in svetosti, in daleč po katoliškem svetu slovijo. Takrat še ni bil sicer visoko učen, pa ljubezen do Boga mu vso učenost domesti. Na to se po serčni želji podá svete kraje obiskat, po kterih je Jezus hodil, učil in za nas terpel. Ubožno in pobožno roma in na potu veliko iz ljubezni do Jezusa prestane. Ko svete kraje z veliko gorečnostjo obhodi, pride na ciprski otok, kjer se ravno dve beneški barki na dom pripravljate, ena prav terdna, druga pa že precej trohljiva. Ker Ignaci ne premore plačati prevoznine na prvi barki; na drugi mesca prosenca 1524 srečno v Benetke prijadra, med tem ko se je terdna barka potopila. Iz Benetek se podá v Barcelono, kjer, če ravno že 33 let star, se začne učiti latinskega jezika, da bi si po njem potrebne učenosti za duhovski stan pridobil, v kterega stopiti silno želi, da bi v njem več priložnosti imel, za čast Božjo in zveličanje bližnjega delati. To mu Bog tudi dodeli.

Ves čas, dokler se šola, ne le samo oistro in sveto živi, temuč tudi svoje sošolce in druge mlade ljudi k lepemu zadržanju, k pogosti prejemi svetih zakramentov in k zvesti službi Božji opominja. Mnogoteri ga sicer za tega voljo zaničujejo in preganjajo, pa vse voljno preterpi za čast Božjo in v zveličanje svojega bližnjega.

(Dalje nasl.)

Misijon v Konjicah.

Čast in hvala bodi večnemu Bogu, Očetu, Sinu in sv. Duhu! Ni še leto preteklo, od kar so se zveličanski žarki sv. misijona utrinjali na prijazen hribček Marije na Prihovi (fare konjiške dekanije in božja pot), svitle solzice angelskega veselja se še niso posušile, in že je zopet zasijalo zlato solnce sv. misijona sosednji dekanjski in nadfari konjiški, in nam pripeljalo tri goreče vv. čč. očete slovečega Jezusovega reda, gg. Doljak-a, Valjavec-a in Kos-a, kateri so po željah za vse dobro vnetega v. č. gosp. nadžupnika, dekana, častnega korarja itd. J. R. od predvečera 1. do 12. majnika t. l. z velikim vspehom tukaj delili Božje milosti in dobrote sv. misijona.

Ni mi namen misijonskih govorov na drobno popisovati, ker se bojim, da bi jim moje slabo pero tehtne cene in Božje pomoči ne kratilo; in ako bi popisovati hotel sedanječasno potrebo sv. misijona in zasluge Jezusovega reda, ki po celem svetu donijo, bi le vodo v morje nosil; zato le nektare čertice predočiti želim, da bi tudi druge fare za sveti misijon vnel; sej je že tudi sporočevalec smledniškega misijona očitno izustil, da so za sedanji meseni svet tri reči naj potrebnejše: a) misijon! b) misijon! in c) misijon! —

Čudovito moč milosti Božje so imeli misijonski govorci do človeških serc; zdaj se nam je zdelo, da tečejo kakor šumljajoči studenčki ali kakor pohleven dežek na suho razpokano zemljo, in mile solze ginjenega serca so se nam po licu udirale; zdaj se nam je zdelo, da se ljubeznjivi ženin Jezus Kristus po zlatem solncu k našim dušam — svojim izvoljenim nevestam — v

zavezo večne ljubezni pelje, in ljubezni goreča duša je hotla hipoma zleteti na presveto serce Jezusovo in do sladkih solz ginjeno serce se je topilo v sv. Božji ljubezni; zdaj se nam je zdelo, da strašno doneča tromba sodnjega dneva pretresa naše bitje, da nebo in zemljo stresajoči gromi z ognjenim bliskom in treskom z grozne večnosti nam bučijo na ušesa, — straha in groze se je tresla grešna duša, in debele solze serčnega kesanja z jokom in vpitjem so nam lile iz oči. V resnici! tudi zastaran grešnik, oterpnena grešnica, sta prisiljena spoznati: to ni od ljudi, ampak tukaj vlada Božja moč, ki morske valove pregrešnega življenja razbija nad neomahljivimi skalami večnih resnic sv. vere; in serce človeško, ali že hoče ali noče, mora se vdati milosti božji, katera ga kakor z nerazrušljivimi verigami vleče na pot sv. pokore, vleče na svete, ljubezni in usmiljenja goreče serce Jezusovo, in gresnik, če tudi kamnitnega serca, se omečen in ginjen združne k sv. nogam križanega Zveličarja, in kakor dež se mu vsipajo vroče solze kesanja, ki oznanujejo novo boljše življenje. O svete take solze! vé ne padate na tla, angeli vas veseli pobirajo in nosijo pred sedež milosti božje, tam se bote lepše kot predragi biseri lesketale v nebeški kroni, ako ginjena duša zlatih dni sv. misijona ne pozabi.

Zares čudodelne so milosti sv. misijona; zdi se mi, da pri drugih še tako izverstnih in ginljivih pridigah milost sv. Duha le kaplja v serce človeško; ali pri sv. misijonu pa v potokih teče; zato pa tudi še tako skrite kote serca pojiše in čisto omije; še tako zarašene pregrehe neka silna moč pritira na dan. Res, čudno in žalostno! po 10, 20, 30 in še več let je marsikteri nečiste in druge djanja zamolčeval; ali glej! sv. misijon mu jezik odveže, in z obilnimi solzami se jih spové; zastarani sovražniki, ki so leta in leta v sovraštvu živeli, ki so se celo zaklinovaje grozili, da nikoli ne odpusté, si o sv. misijonu po bratovsko roke podajajo in poljubujejo; stare krivice, na ktere že nihče več ne misli, se pri sv. misijonu strastno zbudijo in človeku mirú ne dajo, dokler se jih ne spové in ne popravi. O sv. misijonu sini in hčere pred svoje starše na kolena padajo in s povzdignjenimi rokami odpušanja prosijo, kar bi jim drugikrat še v misel ne prišlo. Poglej še na mertviše, tam kleči objokani sin na očetovem grobu in zdihuje, da bi mu umerli oče odpustili, ker jim je s svojo nebogljivostjo prerano jamo skopal, tam kleči v solzah hči na materini gomili k nebu povzdigovaje roke in z jokanjem prosi odpušanja za ranjo mater, ktero je z nehvaležno svojglavnostjo pred časom zasula v černo zemljo. Kdo pa tam pred Božjo martro ali razpelom kleči, se ihti in zdihuje, kakor bi mu hotla žalost serce raznesti? Zapeljan mladeneč, zapeljana deklica svoj revni stan grešnega življenja objokuje in se ljubemu Jezusu, ki je prišel grešnike iskat, zaprišega in obeta, da hoče zanaprej le Jezusu živeti, le Jezusu umreti. — To je zveličanski sad sv. misijona, ki grešnike v spokornike, grabljive volkove v krotke jagnjeta, črne vrane v bele golobčike spremeni in pobožne duše na stopnjo popolnamosti povzdigne!

Sv. misijon pa tudi ne spusti duše, ktero je enkrat objel. Več je bilo takih, kateri so bili od začetka veliki nasprotniki sv. misijona; ali kader so jim prijatli toliko lepega od njega pripovedovali, so iz radovednosti ali za kratek čas v cerkev stopili, pa s tem so že tudi postali goreči obiskovavci misijonskih pridig, tudi druge za sv. misijon vnemali, in niso terpeli, da bi ga gobuzdači napadali. Tako je neki teržan človeku, ki je zoper sv. misijon neumno čenčaril, in se ne menil za svarjenje, duri odperl in ga ven porinil. — Izmed izverstnih govorov hočem le treh nekoliko omeniti: 9. majnika ob 6. uri zvečer je bila pridiga od peklenških kazni;

kader že več verst grozovitnih in večnih muk pred oči postavijo, se k sklepu govornik obernejo k Bogu Očetu, k božjemu Sinu Jezusu Kristusu, k sv. Duhu itd. z milo prošnjo: Odpusti Oče nebeški! odpusti o Jezus, ki v zakramentu sv. Rešnjega Telesa tukaj prebivaš! odpusti sv. Duh, Marija, angel varh...! kar bom zdaj govoril, da bi pretresel pregrešne serca; vse je z začudenjem ušesa nastavljalo, kaj bo tako posebnega, da pridigar že naprej odpušanja prosijo zavoljo besed, ktere bojo govorili. Ali kader začno strašne preklestva germeti, s katerimi pogubljeni v peklenskem brezdnju preklinjajo vse vse, kar nam je na tem svetu svetega, — čez vse, kar nam tukaj v naj večji tolažbo, pribežališe in zupanje služi, in naše revno žalostno serce na zemlji krepčá, da ne obupa, tam v nezapopadljivo strašnem peklu večno preklinjevanje bruhajo in pa nad samega Boga Očeta svojega Stvarnika, nad Jezusa Kristusa Odršenika in Zveličarja, nad sv. Duha Tolažnika in Delivca božje milosti: ti si kriv, da sem pogubljen!... kako pogubljeni preklinjajo Marijo Devico, angelo varha, svoje starše, spovednike in učnike, sami sebe in eden drugega, uro svojega rojstva..., in jih neprenehoma z priduševanjem dolžijo: „ti si kriv, ti si kriva našega pogubljenja“ itd. — takrat so bile te in enake preklinovanja tako grozne in pretresajoče, da z besedo ni dopovedati in ne s peresom popisati. Zdelo se nam je, kakor da bi ognjene strele z jasnega vrezavale v trepetajoče serca; skoraj sapa je hotla zastajati, kri po žilah se sterediti, in muzeg po kostéh odreveneti... ni bilo moč v govornika gledati, tako strašni so se nam zdeli. Po cerkvi pa ni ostalo navadno jokanje, ampak vpitje, da se je oserčje treslo.

Kar na enkrat govornik utihnejo in s prižnice zginejo, ne da bi ljudstvo blagoslovili, ali kaj pomolili, ali nas: s „hvaljen bodi Jezus Kristus!“ pozdravili... Ni dopovedati, kakšen strah je prevzel serce človeško; mislili smo, da že med pogubljenimi v peklenskem brezdnju stojimo. Kader se pa jok uleže, nastopi velika tihota (da si ravno je po mojih mislih proti 4000 ljudi v cerkvi bilo), kakor da bi bili vsi okameneli in bi bile noge k tlam prizidane; samo po licu se udirajoče solze so spričevale, kaj se v sercu godi; in po službi Božji se je ljudstvo pobito in presunjeno, tiho molčé in zamišljeno razšlo.

Naj ginljivša pridiga je bila 11. majnika zvečer ob 6 uri od ponavljevanja kerstnih obljub. Kader so potem govornik vsaki stan posebej vprašali, narpoprej očete, matere itd.: ali bote še te in te grehe doprinašali? so kar na glas zavpili: Nikoli več, oj nikoli več! in nazadnje dekleta so že kar le z jokom odgovarjale.

Naj veseljša je bila pa lepa slovesnost 10. majnika ob 6 uri zvečer; takrat namreč se je začela pridiga od presvetelega Rešnjega Telesa vpricho izpostavljenega Najsvetejšega in vseh duhovnih v roketih oblečenih; vse sveče velikega altarja so celo pridigo (1¼ ure) gorele, in kader so tudi Jezusa Kristusa odpušanja prosili za vse razžaljenja v presv. zakramentu in vse poslušavce usmiljenemu Jezusu v serce priporočili, smo obhajali častitljivi sprevod, slovesno procesijo s sv. Rešnjim Telesom z gorečimi svečami v rokah po krasno razsvitljenem tergu do dunajske ceste, da bi Jezusu nekoliko časti povernili, katera se mu v presv. Zakramentu od grešnikov krati in jemlje.

Ta sprevod je bil res serčno ginljiv, krasen in vesel, kakoršnega še menda Konjice niso vidile; zdelo se nam je, da se tudi nebesa z nami veselijo, kader je po dnevi močno veter pihal, na večer vse tiho postane, da se celo listek ne zmajé, da lahko svečava gori; in ker se je tudi nebo nekoliko pooblačilo, je razsvitljenje toliko žarnejše bilo. Kakor na perutah se je ljubezni

Božje goreče serce k Jezusu v sv. Rešnjem Telesu vzdigovalo in sladke radosti polno proti nebesam kipelo. Po mojih mislih je okoli 10.000 pobožnih in skesanih častivcev in častivk Jezusa slovesno spremljalo, sv. rožni venec molilo in mu slavne pesme prepevalo, in prav veliko ljudi je veličastni sprevod s prižganimi svečami v roki razsvetljevalo, od 5000 do 6000 svéc je tisti srečni večer v procesiji in po oknih konjiškega terga gorelo v čast in slavo presv. Rešnjega Telesa Jezusovega in, kakor sem slišal, se je na deleč okoli ta svitli žar nad Konjicami utrinjal. Lepa čast in hvala teržanom, ki so prostovoljno, brez kake napovedi, tako lepo k tej slovesnosti in k krasoti tega sv. večera pripomogli; so pa tudi sami veselja ginjeni bili in se pobožno obnašali. Ginljivo je bilo med drugim viditi gospé in gospodičine, ki so na obeh kolenih na tlaku pobožno klečé s prižganimi svečami v rokah čakale, da bi precej za sv. Rešnjim Telesom Jezusa spremljale; ker jim pa to zavoljo tolike gnječe ljudi ni bilo lahko, so se zadej med kmetiške ženske vverstile in ponižno šle za Jezusom. Časti vredne gospé! to je lepo in vse hvale vredno, da se tudi svojih kmetiških sester ne sramujete: sej pri Bogu ni razločka stanu, in presrečna vsaka duša, da je le ljubljena nevesta Jezusova. Tudi mnogim gospodom gre vsa hvala za njih lepo obnašanje, posebno pa so okrajni predstojnik M. Žl. s spodbudljivim izgledom drugim svetili, ker so se pridig, sv. obhajila in družih priložnost sv. misijona goreče vdeleževali v veliko veselje vsih poštenih podložnih. Ti pa, lepi konjiški terg! si v vedni spomin z zlatimi čerkami zapiši v zlate bukve tisti veseli in krasni, rajski večer! Ginljivo je tudi bilo kadar se sprevod s presv. Zakramentom čez poldrugo uro v cerkev poverne; mislil sem, da smo v nebesa stopili; vse sveče po svetilnikih, po altarjih in drugod so vso cerkev žarno razsvitlovale, petje, zvončkanje in orgel slovesni glas — vse to je nebeške občutljive v serca vlivalo. Po zahvalni pesmi „Te Deum“ smo se globoko ginjeni razšli; in ko ravno navadni misijonski zvon zapoje, smo še enkrat prav goreče ginjenega serca za spreobrnjenje terdovratnih grešnikov molili. Bodi mi lepo in serčno pozdravljen, sijajni, veseli in rajski večer desetega majnika 1867! Tvoje svete radosti ginjeno serce ne bode pozabilo, dokler se ne poverne v hladno gomilo! O da bi tudi enkrat moja duša v tako veseli procesiji v sv. družbi Jezusa in Marije popotovala v sveto nebo! (Konec nasl.)

Nektere čertice iz življenja ranjcega vojaškega duh. g. Tomaža Čibašeka,
ki je umerl 13. majnika 1867 v Strasu pri Mariboru.

Rojen je bil ranjki gosp. Tomaž v Sbilah v smledniški fari, izučil pa se je v ljubljanskih šolah ter je bil med naj boljšimi učenci. Posebno nagnjenje do duhovstva ga je gnalo v ta stan in posvečen je bil 21. vel. serp. 1830 v Ljubljani. Služil je prvič za duhovskega pomočnika v Metliki in v tej težavni službi si je bil neki po merzlici nakopal izvir bolezni, zaterjevanje jéter, ki ga je čedalje huje nadlegala. Prestavljen na Rako, je bil še zmiraj merzličien, in pa tako, da je bil prisiljen za eno leto v pokoj iti. Leta 1835 postane kaplan pri sv. Jakopu v Ljubljani in veroznanski učenik v tergovski napravi g. Mahra. L. 1838 prestopi za vojaškega duhovna k polku Hohenlohe št. 17, in ostane devet lét v Ljubljani. Tisto leto pred rogovilstvom, namreč 1847, pa gre na Laško, in od tega časa se je tudi pri njem začelo bolj viharno življenje. Bil je od Lahov vjet in skusil je veliko grenkega. Kako pa je Božja previdnost nad njim posebno čula, kaže zlasti tudi ta-le čudni pri-

godek. Tisti dan, ko je bilo v Brešii rogovilstvo zbučalo, sedi gospod Tomaž zložno na sofi in bere novičarstvo. Kar neutegoma zasliši mōčen glas v domačem, „slovenskem“ jeziku: „Ulezi se!“ Ne zmeni se za to, glas pa še v drugič zadoní, „ulezi se!“ Ravno pa ko se je bil ulegel na sofo, pribriše karteča skoz okno, ktera bi ga bila prav v glavo zadela, ako bi se ne bil ulegel. Kako se mu je sicer v sužnosti godilo, pripoveduje sam v pismu, ki ga je 1848 pisal nekemu prijatelju. Tako-le pripoveduje 1. vel. serp. 1848 iz Insbruka:

Častiti gospod fajmošter! Čudili se bote morebiti, da moje pričujoče pismo dobite iz Insbruka, toda v tem posebnem času, ko nepričakovano in na videz nemogoče kakor mogoče in resnično pred nami stoji, se vam tudi moja naslednja dogodka ne bode kaj novega zdela.

22. sušca namreč, kakor je znano, je bilo v naši takratni posadi v Brešii in po vsi laški Italii zdvijalo strašno rogovilstvo; 45.000 duš prebivavstva in več tisuč kmetov, ki so oboroženi prigermei, pa sramotni odpad tretjega ondi nastanjenega Haugvicovega kerdela — vse to je naš verli in serčni polk po junaški brambi in obilnih zgubah vojakov in robe iz mesta pregnalo. Meni in vsim drugim, ki smo bili v svojih stanovanjih, ko bi bili tudi vse svoje reči popustili, je bilo nemogoče skoz pregrajene in z oboroženo derhalijo napolnjene pota k svojemu vojaštvu priti, zlasti ker nam nihče ni naznanil, da polk namerja mesto zapustiti in v Verono odriniti, — in tako sem bil vjēt. Na svet nekega z menoj v ravno tisti hiši stanujočega grofa sem šel še tisti večer v hišo mestne gosposke, ter sem se z mnogimi drugimi vred skazal ondotni začasni vladi in sem prejel od nje zavarovanico. Vender pa, ko sem naslednji dan po 48urnem postu hotel kaj obeda poiskati, me blizo mojega stanovanja zgrabi oboroženo kerdelo, in kljubu moje zavarvanice me zopet vleče na mestnjanico, to pa med razuzdano pijano in maševavno derhalijo, ki me na vse vatle zasramuje in mi s smertjo žuga. Ondi sem ostal do dveh; potem me odpeljejo v vojaško bolnišnico in pusté me ondi zopet do polšestih; in tirajo me še enkrat v mestnjanico ter me še le od ondod domú spremljo. Ali kak strah za-me, ko so mi ondi povedali, da ravno tisto kerdelo je bilo med tem prišlo, je vlomilo v moje stanovanje, ter je vse moje reči, cerkveno robo in pisma (arhiv) na voz spravilo in z mojim strežjem vred odpeljalo. Kadar vidim, da razun zajca (sezuvala) in linirja sem vsega oropan, se vležem na plevnico, ki je na tléh ležala in zročim se v Božje varstvo.

(Konec nasl.)

Petero pisem,

ktere je pisal leta 1810 grof Jožef Maistre grofu Razumovskemu zastran očitnega poduka na Ruskem.

Ker je v tih pismih marsiktera zlata resnica, ktera tudi dan danes veljá, naj omenim nekoliko v „Danici“.

Pervo pismo govori, da tudi manj učeni narodi so postali srečni, slavni in močni, in da učenost, ako hoče ljudstvo osrečiti, mora imeti svoje korenike med ljudstvom, njena potreba se mora spoznati in čutiti. V izgled so postavljeni Greki in Rimljani. — Nrava (čednost) je sol za učenost, brez nrave se učenost spridi in se gnije. Odgoja za učenost le veljá, če ima nravno podlago; pretečeno stoletje nam to priča (pa tudi naše stoletje). — Iz tega nagona, ki nikdar ne zapelje, so vse ljudstva na zemlji odgojo mladosti duhovnom izročevale; ne samo keršanske, ampak tudi poganske; v starodavnih časih so še celo mislili, da je učenost zgoli lastnina duhovstva. — Pismo na dalje govori, da je na Ruskem svečeniški stan popolnoma zase, in nima po-

svetnih očitnih služb, in pa da se tam o koristi, ktero ima učenost za ljudstvo, zelo motijo, ravno tako pa tudi o pripomočkih, po katerih hočejo vdomačiti učenost. Dokazuje na dalje, da je polovičarska učenost veliko slabejí od nevednosti, da šole malo koristijo ljudstvu, če ljudstvo ne spoznava njih koristi. Rusje hočejo kar na enkrat učeni biti, pa se sramujejo, da so poostali za drugimi narodi. — Rusje bi bili lahko prvi narod na svetu; ker prvi narod je brez dvombe tisti, kateri je doma naj bolj srečen in kterege se inostranci naj bolj bojé. — Ščasoma pa pride tudi učenost. — Drugi narodi so po 3—400 let blebetali, preden so govoriti začeli, kako da hočejo Rusje precej govoriti? —

Dvoje dogodb je Ruse nazaj djalo: razkolništvo v 10. stoletju in naval Tartarov. — Le poglejmo na zemljovid. — Vsaka omika je prišla iz Rima, in tam, kamor Rim ne sega, odjenjuje. — Treba je zamujeni čas zopet pridobiti, in Peter I, ne da bi bil to pospeševal, je zaderževal, misleč, da učenost je zel, ktera se tudi z umetnostjo odgojí, kakor smokvino drevo v merzlih krajih. — Drugo veliko zlo, ki izvira iz tega silnega hrepenenja po učenosti, je to, da vabijo tujce v deželo, ker ni domačih učenjakov. — Ti večjidel brezbožni ljudje ne ljubijo in ne spoštujejo dežele, ktera jih je poklicala, in ko se nekaj denarjev napravi, pa hajdi iz dežele! in na tujem norčujejo z deželo, ktera jih je drago plačevala itd.

Pri drugih narodih je bil cerkveni jezik klasični, tako da so se Cicerona in Virgilija v cerkvi naučili. svečeniki so bili v raznih očitnih službah, in prepiri s sovražniki svete cerkve so jih silili hrepeneti po učenosti. Vradniki morajo na zapadu učeni biti, in počitka od njih truda dostikrat iščejo ti marljivi ljudje pri učenju.

Ruski cerkveni jezik je lep, pa nerodoviten; duhovniki so tam sami zase, učeni so tudi le sami zase; njegov glas se čuje le pri altarij itd. (Dalje nasl.)

Ogled po Slovenskem in dopisi.

Iz Suhora nad Metliko, 14. junija. —f—. Predbinkoštno saboto, 8. dan junija, že proti večeru smo dosti straha imeli pri nas. Znad Gorjancev se pripodijo zelenkastosi oblaki, morskim valovom enaki. Viharji zabučijo in se stepejo. Ploha se vljeje. Vmes toča pada. Kamor koli pikne ledeno zerno, se vé, da prida ne stori. Vendar siloviti viharji še večjo škodo naredijo nego toča, ki je le bolj redka bila in ne predebela, ter listje na drevju razčesajo in tersje razuhljajo, da je joj. Začne se bliskati in treskati, da je strah. Zdaj švigne strela poleg duhovnije, vdari v kozolec, raznese naj močnejši steber na drobne kosce, ter za seženj dolge špreklje za streljaj daleč razmeče. Pri vsi nesreči je vendar le še dobro to, da strela celega kozolca vžgala ni. Ako bi se bil kozelec vnel, bi bilo prav lahko zgorelo tudi vse drugo poslopje z duhovnijo in cerkevjo vred, česar nas Bog obvaruj in sveti Florijan. Toča, ki nas vendar ni še prehudo potolkla, se je obrnila proti koncu metliške fare in na horvatsko stran, kjer je nezmerno škodo naredila. Usmiljenja vredne sirote! V vinstvu imajo živež, obleko in svoje vse; zdaj pa jim je vse pobrala strupena toča!

Iz Gradca, 5. junija. Nad tri tedne je, kar počivajo naš preljubljeni viši pastir na pokopališču blizo svojega grada Sekove. Gotovo ste po časnikih brali, s kako slovesnostjo so bili tam pokopani vpričo solnograškega nadškofa in dveh škofov. Ostali bodo ranjki mnoga leta v spominu svojih vernikov, živeli bodo, dokler današnji rod ne izmerje, v vseh blagih srcih. — Željno obračamo zdaj pogled v Solnograd, odkoder se nam imajo poslati novi vladika. Imenuje se nekaj mož

dobrega glasu, n. pr. znani škof Fesler, dr. Kučer, prof. Greuter, prošt Riedl, ki bi bil vsak kinč škofovskega sedeža; gotovo bo stopila na mesto uganjk skoro resnica. Pošlji nam Bog na svetilnik pravo luč, treba je nje zares, kajti čedalje hujše se mrači v naši deželi — vzlasti v Gradcu — njenem želodcu! Sej me umete!? — Oj da bi ne bilo pri nas toliko postopačev, — na boljsem bi bili! „Brezdelnost je mati vseh pregréh,“ ta pregovor kaže svojo resnico tu v gnjilem socijalnem življenju. Pa o tem drugikrat več, danes nekaj o dijakih. Groza je zares obletela vsakega, ki je imel priliko brati rogovilstva in škandale učeče se mladeži pri kongresu v Bruselu, v Palermi, Turinu, Parizu in drugod. In komu je neznano da so te ideje prekucijstva in nevére le prerade odglas onih, ki se razglašajo s katedrov na vseučiliščih? Kaj bo v prihodnje z državami, če jih bodo hoteli vladati po teh pogubnih načelih? — Kako naj bi se skušalo še o pravem času temu v okom priti? Natančen, jedern poduk v veri je prvi neogiblivi pogoj. Sej vam je znano, da vsi neštevilni presodki zoper našo sv. vero in cerkvo (pri tako imenovanih omikancih) izvirajo iz grozne nemarnosti in nevednosti v vérskih zadevah. Ker pa mnogo teh omikancev obiskuje prej gimnazije in realke, zakličemo tamošnjim učiteljem veroznanstva: Izobrazujte mladenče v tem najvažnejšem predmetu temeljito in vsestransko, razkladajte jim ga tako, da bodo dosegli o svetih resnicah živo prepričanje. Dandanes ne zadosti, da se naučijo na pamet, kar se v „Martinu“ nahaja, treba jim je dodati neoveržljivih dokazov, zakaj je vse tako, in ne drugač! Kajti, — če ne oblečejo talara, so po osmi šoli za vse žive dni prepuščeni sebi samim, in na vseučiliščih, kakor v družbinskem življenju, preži dokaj volkov na neizvedno mladež! Bolje je bilo nekdanj, ko še je bila za dijake posvetnih fakultet stolica verozakona, ko še so imeli po nedeljah in praznikih svojo posebno Božjo službo; ni se jim mogla vera in čednost tako naglo ukrasti iz serc. Zdaj (imam v tej reči „experientiam“) pa se primeri včas, da se spremeni mladi „Universitätsbürger,“ ki nosi v svojem maturinem svedočtvu v verozakonu „izversten“ red, v kakem pol letu v zaničevavca in sovražnika katoliških resnic. Berž ko je slišal s stolice par govorov o „Kraft in Stoffu“ ali o gerških bogovih, nastopi svojo pot v neverstvo ali paganstvo. Celo krasno ono poslopje, kteremu je temelj položila priprosta pobožna mati, in katero so zidali s skerbjo in trudom verli zvesti učitelji po 15 let v mladenškem sercu, celo to poslopje razruši v nekaterih mesecih vihar neslanih „fráz in psok.“ Dobro vedó aposteljni brezboštva, da se kristjanska načela mladini najlože iztergajo s tem, da jih stavijo s cerkvijo vred na sméh. In žalibog je dandanes šega in ponos dijakov — v teh rečéh „in verba magistri jurare,“ če tudi navadno táki profesor zná manj katekizma, kot pošena dekla. — Naj vam zadosti to, kar sem povedal; resnica je gola. Otmimo, kar se oteti dá! Odgovornost verskih učiteljev je neizmerna, naj bi se stavili na taka mesta naj učenejši, naj zgovornejši, naj tehtniši možje! Tukaj bi se dalo marsikaj reči, toda naj bo za zdaj, kajti: „Exempla sunt odiosa.“ Oj Bog daj naši mladini obilo naj boljših verskih učencikov, da jo pošljejo v veri in čednosti vkoreninjeno v boj zoper pogubne „modernske“ ideje!

Z Dunaja. Lani, ko so že pruski topovi proti Dunaju germeli in se je po očitnih prošnjah več kakor po navadi molilo, da bi Bog mestu milostljivo prizanesel, je obče spoštovan gospod govoril zlate besede: „Če Bog nima z Avstrijo posebnih sklepov, mestno zasluženo šibe Njegove ne bo odvernilo.“ Meni pa je hodilo na misel malo število pravičnih, katero je Bog od Abrahama

zahteval, da bi milost pravico potolažila. Da se take misli človeka lahko lotijo, to pojasnuje zadnje izbiranje novincev za vojake. Kakor o tej zadevi, tako je tudi od marsiktere druge plati žalostno obličje večjih mest; še hujši pa je, ako sodimo po takih psokah, kakoršne so sinoč letele na konkordat in katoliško cerkev, se celo še upanje pogreša, da bi se kmalo zboljšalo. Naj se katoliški cerkvi vzame še ta vpliv, ki ga ima do izreje mladine, po tem bodo „zveličanski“ nauki naših modrijanov brez ovire strupili družinsko življenje in državo podkopavali. Kar je Dunaj v malem, to svet po večjem namerava; zakaj, za dober kos že tiči v mreži skrivnih družb. O takem stanu si pač marsikdo pravi: „Blagor mertvim, ki v Gospodu umerjó.“ To si menda misli danes tudi hudo skušana presvitla rodovina habsburška, ko ji je smert vzela mlado nadvojvodinjo Matildo. Umerla je za strašnimi bolečinami opeklín, ki jih je pred 14 dnevi v sobi natekla, kjer se ji je oblačilo na životu vnelo, — kako? se prav ne vé. Bila je cvetica vsih lepih in pobožnih lastnost, v kakoršnih je dunajskim sirotam vedno slovela tudi nepozabljiva njena mati Hildegarda. Če prevdarimo, da jo je svet za gotovo že posajal na trohljivi prestol negodne še Italije in se je v tem na nekoliko resničnega naslanjal, pač smemo z Modrim reči: „Ker je bila duša Bogú dopadljiva, jo je hitel izmed srede pregréh rešiti.“ Smert pravičnega pa sodi té, ki brez Boga živé in pravijo: „Venčajmo se s cveticami, dokler ne ovenejo; to je delež naš.“ — Juventus, ecce sors. — Avstriji pa vsi želimo in prosimo, da bi ne bilo omen: Od „Eljen-a“ iz Pešta — k pogrebu na Dunaj.

Iz Turina je pisal gosp. zakristan Heidrih 6. t. m. do prečastitega gosp. dekana in stolnega fajmoštra Jož. Zupana ter posnamemo nekoliko iz zanimivega lista. V ponedeljek po sv. Trojici, pravi naš romar, odrinem iz Florencije proti Rimu. Na dosihmalnem popotvanji sem doživel prav veliko spodbudljivega — malo pa neprijetnega. Naj bolj me je osupnil Pariz in Francosko. V Ljubljani sem si po časnikih umišljeval glavno francosko mesto za prav nevérsko in spačeno; moram pa poterčiti to-le: Sedem dni sem se mudil v Parizu in sva z g. Jerihom bila neprenehoma na nogah, ter sva pariško ljudstvo opazovala po cerkvah in po razveseliših, in tudi še v nóč, zakaj ves Pariz je od devetih blizo do polnoči po koncu po raznih nasipih ali bulvardih in „elizejskih poljanah“ (Champs élysées); vidil sem pa ravno nasprotno tega, kar sem si mislil. Tudi nisva naj manjši nespodobnosti spazila ne v obleki in ne v obnašanji; — po cerkvah pa veliko pobožnosti, prelepo petje, cerkve polne ljudstva. Pariz — saj po zunanjem — je prav postaven in spodoben, veliko boljši mem Ljubljane, kaj še le mem Dunaja! — Papirnatega denara po vsem Francoskem ni viditi, — in ne enega berača ali pijanca nisva naletela, tudi noben tolmač (čičerone) naju ni nadlegal. V Italijo sva popotvala čez Lion, Chambery, Mont-Cenis. Komaj sva stopila na Laško, že je po mirnosti, dostojnosti, breznadleživnosti, — tukaj v Turinu se svoj pot vidi revšina v stergani obleki, tolmači človeku nikoli miru ne dajo, cerkve so prav pogosto počivališa za kake minute, ker pekočega solnca varujejo, obnašanje manj spodobno: — dozdaj vem le eno predstvo: Francija si dá drago plačevati, v Italii je dosti ceneje. — Ali preveč zahajam v popisovanje, moje popotne bukvice so tako polne, da bi zamogel veliko pól popisati, prihranil pa bom za Ljubljano, s tem bolj, ker gostilniško pero, ki ga rabim, le z nejevoljo kaj začerta.

V Rimu, 4. junija 1867. J. Š. — Značaj sedanjega časa v celi Evropi je „nezadovoljnost narodov s svojim stanjem“ — le eden, akoravno majhen košček našega

dela sveta je, kjer ljudstvo prebiva zadovoljno in srečno, in ta je papežev kraljestvo. Kamor koli prideš, najdeš v tem kraljestvu vesele obraze, in slišiš veselo petje. Tukaj se vsaki na prvi pogled lahko prepriča, da si ljudstvo spremembe vladarja in svoje vlade ne želi. Močnejše, očitniše in sijajniše pa ko se vdanost in ljubezen ljudstva do svojega vladarja razodeva, bolj se jezijo žolčni garibaldini, ki so tudi Napolitancem srečo obetali, pa so jim le verige in neprebavljive davke prinesli, po katerih Rimci ne kopernijo. — Ker tedaj Napolitanci in Toskanci, sploh vsi Lahi, ki kaj imajo, preglasno zdičujejo, da so nekdanje sladke besede lažnjivih obljub zapeljivcev poslušali; že zdaj celo prekucahi, ki so se jim njih naklepi tolikokrat dobro iztekli, več ne upajo, da bi Rimce z enakimi obljubami na svojo stran spravili. Ker pa Rim vendar le hočejo imeti, so si zdaj drugo vmislili... Da bi vedili, na koliko papeževih podložnikov bi smeli se zanašati, je bil pred tremi tedni prišel eden Garibaldijevih generalov čez mejo v papežev deželo, in je bil povabil po svojih agentih vse tiste, ki jih je za svoje imel, da naj se na določeni dan zberejo o bregih bračijanskega jezera. — In res se jih je bilo zbralo okoli sedemdeset, tedaj mala pomoč za velike, in če število papeževih vojakov pomislimo, nevarne namene. Tam o samotnih bregovih omenjenega jezera so pod milim nebom jedli in pili, mistične govore brez imenovanja pravih imen govorili in drug drugega oserčevali. — Papeževa policija je vse to že naprej dobro vedela, pa zbora ni hotla zabraniti. Ko so pa ti vitezi zvečer domu prišli, in sladko pospali, jih je vse čisto na tihem v temni noči objela železna roka svetne pravice. Rimci tedaj punta ne bodo vžgali; — da bi se pa, češ, „nesrečni“ Rimci vendar le rešili duhovske sužnosti, kakor puntarji pravijo, je prederlo precej veliko število Garibaldijevih najemnikov čez papeževe meje, ki kakor briganti počenjajo strašne hudobije, kjer le koliko kaj morejo. — Pisali so nekemu bogatemu gospodu blizu Civitavekije, da naj jim pošlje štiri tisuče rimskih škudov, tedaj okoli devet tisuč avstrijskih goldinarjev; ker pa tega ni storil, so napadli njegove čede, in petnajst sto ovac so mu pomorili, volno pa požgali. Nekemu žandarju, ki jim je v roke prišel, so oči izkopali, in nos pa ušesa odrezali. — Papeževa vlada je ročno, ko se je to zvedelo, nekoliko vojakov s kanoni vred zoper nje poslala, ki so brigante v neki hosti čisto oklenili. — Briganti so neki vsi prav dobro oboroženi in se grozijo, da bodo prvega papeževga vojaka, ki ga v roke dobijo, živega spekli... Z vsim tim bi radi vojake ostrašili, da bi začeli pobegovati. Ravno zato so bili menda tudi vojaškega kuharja v Tivolih podkupili, da je bil vojakom 24. aprila strupa v jedila pomešal.

Papeževa vlada sicer zoper brigante čversto postopa in silno ojstra je postava zoper nje oklicana, pa odpraviti jih še vendar dosedaj ni bila kos. Katoliški cerkvi sovražni časniki so tudi glas zagnali, da se je v Rimu kolera prikazala, akoravno tukaj od tega nihče nič ne vé, razun taki, ki bi radi, da bi nihče k prihodnji slovesnosti ne prišel. Garibaldi je začel tudi denarje delati; tedaj ima Italija zdaj dva kralja! Vso srebrenino in zlatenino, ki jo od svojih prijateljev dobi, daje prelivati in iz nje denarje kovati, ki nosijo na eni strani njegovo podobo, na drugi pa napis: „Roma o morte!“ „Rim ali pa smert!“ — Da hoče tudi za 6 milijonov papirnatih denarjev izdati, je že tako znano. — S temi denarji se bodo plačevali vojaki, ki se zoper Rim najemljejo. Sed non praevallebunt, — ne bodo zmagali. Vesoljni katoliški svet pa sv. Peter bo to od Boga sprosila. Katoliška zavest se res kaj lepo po celem svetu, posebno pa po Francoskem in po Ameriki razcveta.

So na francoskem škofije, v katerih ni fare, ki bi se ne bila zavezala, da hoče ali enega ali pa več papeževih zvavov (vojšakov) plačevati. — Iz Amerike bodo poslale device nekega mesta (Villiamsburg) sv. Očetu neko barčico čisto iz srebra napravljeno in z zlati napolnjeno; škof iz Filadelfije pa neki prinesejo okoli 250.000 frank. denarne pomoči. — Da bi se sv. Oče škofom, svojim apostolskim bratom, nekoliko hvaležne skazali, jih bodo 150 tukaj na svoje stroške sprejeli. Vsaki je povabljen, dokler je prostor; vsakemu škofu še bodo pa tudi poseben dar v spomin dali. Veliko škofov je že tukaj, in med njimi tudi jeruzalemski latinski patrijarh Jožef Valerga, in pa imenitni škof Orleanski Dupanloup, ki pri knezu Borghese-u prebiva. Celot devet in devetdesetletni starček škof iz mesta Lodi pridejo v Rim. — Kdor se v Rim misli peljati, naj nikar ne hodi čez Livorno-Nemciatelo in Civitavekijo, ker še železnica ni čisto dodelana, in je bil poštni voz v kratkem dvakrat oropan.

Kaj je kej novega po domačem in tu-jem svetu?

(Sloveni, adresa, konkordat v državnem zboru). Naj zanimivši reč v državnem zboru, posebno za nas Slovence, je bila undanja adresna obravnava, in čez vse odstavke o konkordatu. Ravno o tem pa so vsi časniki več ali manj zmoteno in lažljivo pisali. Naj torej nekatere reči pojasnimo po zanesljivem viru in naglopih.

Sloveni in Tirolci so že v odboru storili, da stavek o konkordatu ni tako gerd prišel v addresso, kakor je bilo pervikrat pomerjeno. Govornika v prid Cerkev in konkordata, Jäger in Greuter, sta se tako moško obnesla, da obravnava o konkordatu gotovo ne bo škodvala, zlasti ker jih je veliko mislilo, da nasprotniki imajo močnejši orožje zoper konkordat, kakor pa so ga pokazali. Zlasti je dr. Roser take kvasil, da so mu sami prijatli njegovi že med govorom očitali, da je že dosti neslanega povedal, Greuter pa je levici v oči rekel, da nima vzroka take zmage zavidovati; le še eno tako zmago, in govornikova reč je v korenini zgubljena. In Schindler je rekel Jägerju: „Ako ne dobite hujšega nasprotnika, vam je lahko delo“. Méni se pa, da Roser je prehitro izpod klobuka spustil, kar drugi za ušesi skrivajo. Andrievič, dobra staroverska dušica, konsist. svetnik v Bukovini, in pa Schneider, protestant, sta karala vlado, in le malo konkordat. G. poslanec Pintar je bil za govornika vpisan, ker sta pa poprejšnja govornika v njegovo osnovo segala, ker je bil zlasti Greuter nasprotnike že do čistega sklestil in so po silno dolgi in utrudivni seji že pozno v noč bili sklep obravnave sprožili, se je besedi odpo-vedal. To bodi rečeno sploh in ob kratkem zastran obravnave, ker prihodnjič bode „Danica“ naznanila obširno to debato, in prepričal se bo lahko vsakter, kako revni in skremženi so n. pr. marsikteri vmésni čivki z levice, ki so hotli bégati moški govor Greuterov, kako nepremagljivi so njegovi dokazi, kako živa, v meso in kosti segajoča je njegova satira, kako stalno in junaško izpeljevanje, in čez vse: kako pravična je naša reč.

Kako pa se je zgodilo, da so nekteri Slovenci in Poljaki na koncu za addresso glasovali, akoravno so poprej nasproti govorili? ... Opozicija je štela 60 oseb, toda Poljaki se nikoli niso hotli z družimi v enoto (klubno) zvezati, ker iskali so le svojega lastnega prida, obračali so se na tisto stran, od koder bi bilo za njih deželo več upati. Oponirali so do zadnjega s Slovenci vred; ko je pa na to prišlo, da bi bili samo Nemci glasovali za addresso, dobijo Poljaki več obljub za Galicijo, in obeta se tudi samoupravnost ali avtonomija za druge Slovence itd. Tako je prišlo razdjanje v opozicijo. Pri

glasovanji se počasi zgubijo iz zbornice gg. Pintar, grof Barbo, vsi poljski duhovni in skorej polovica desne stranke, ker glasovati za adresu se ni strinjalo z njih prepričanjem. Drugi glasujejo za adresu. Tudi Dalmatince Ljubiša ni glasoval.

Upajo pa, da to glasovanje bode za nas Slovence dobre nasledke imelo, če je sploh mogoče še kaj doseči. Mi Slovenci se terdo držimo podstave keršanske in torej ravnopravnosti, ako ji tudi drugi pleča obračajo, in v tem oziru upamo, da bode vlada tudi sama zase najboljše poskerbela, ako vresniči ravnopravnost v jedru Slovenstva, kakor tudi ob laških in nemških mejah. Naj zavrnemo zastran tega na poprejšnje in tudi na naj poslednjiši rogovilstva in demonstracije ob laški meji, zadnjič v Gorici, v Terstu.

Kar poslednjič naše poslance tiče, je slehernemu očitno, da je njih stan silo težaven in neprevidno ravnanje bi utegnulo domovini več škodovati, kakor pa koristiti; da bi se bil kateri domovini izneveril, tega že celo nihče ne bo mislil.

Omeniti samo moramo še Mühlfeldovega govora. Postavil se je prav „steif“ na stališe, da katoliška Cerkev v državi se mora državi podvreči, potem je klical na pomoč prve kristjane v podzemeljskih votlinah, milijonkrat zmlačeno Kanoso in Henrika, Jožefa II, in še dokaj družega, ter je z njimi podperl dokončni sklep: „Znebiti se ga moramo (konkordata).“ — Stari sivec pravi, da je katoličan, pa vender on povzdiguje državo, ki je od danes do jutri, nad Cerkev, ktera „je steber resnice in ostane do konca sveta“, in svojo Cerkev, ki bi mogel prepričan biti, da je edina prava, vsim drugim verstvom čisto enako stavi.

Kratke naznanila. V Bulgarii, piše „Zukunft“, se pripravlja velika revolucija, ki hoče imeti Bulgarijo za samostojno kraljestvo. Kralj ima biti veliki knez Aleksej, tretjorojenec carov. — G. dr. Rački je odri-nil v Pariz, od koder pojde s škofom Strosmajerom v Rim na znano slovesnost. Tudi gosp. Hoeperger, višji usmiljenih sester v Zagrebu, je v Rim popotoval. — V Zagrebu in v Karlovcu so se obhajale šmarnice. (Kat. L.) — Vikši škof baltimorski Spalding je pred svojim

odhodom v pastirskem listu razložil, kako imenitna bo slovesnost 29. rožnika v Rimu. — V Parizu je bil Poljak Berezovski vstrelil na ruskega cara, ki se je z Napoleonom peljal; pa se ni žalega zgodilo.

Iz Ljubljane. Gosp. dr. E. Kosta je zopet voljen za župana v Ljubljani. — Graški „Telegraf“ bi rad Ljubljancanom slovenskega župana pojedel, ter kremlja, da naj bi ga vlada ne poterdila. Slovenci, bojte se „Telegrafa“, ki slovenske župane je! —

Duhovske spremembe.

V ljubljanski škofii. G. Jan. Sajevec, kapl. pri sv. Križu poleg Turna, gre v Mošnje; g. Jan. Zagoda, kapl. v Doberničah, dobi Lučine; g. Ant. Golobič je kaplan v Cerkljah, g. Mih. Koželj pa v Metliki. — Umerli so gg. Fr. Močnik, fajm. v Spodnji Idrii, 1. jun. in sp. Idrija je razpis. 5. t. m.; g. Sim. Šink. vik. v pokoji v Kerškem, 12. jun.; gosp. Mat. Demšar iz terzaške škofije, kapl. v pok., 7. maja v Cerkljah, in 30. maj. g. M. Kodele, zlatom. goriške škof. v Vipavi.

Dobrotni darovi.

Za sv. Očeta. Z Doba 4 gold. srebra. — Robovska fara blagoslova proseča daruje: 5 gold, 1 petko, 4 groše sr. — Z Radolice neka oseba 1 cekin: da bi Bog blagoslovil misijon. — Iz Černega verha nad Polh. gr.: Mati, hči in teta: 1 tol. za 1 gld. st. d. in križavček za 11 grošev, vsi s prošnjo: „Sv. Oče! blagoslov za zadnjo uro, za dušno in telesno zdravje“; hči 1 dvajsetico, prosijoča svoji stari materi blagoslova za zadnjo uro; 81letni starček 1 gold., in njegova hči 50 kr., oba s prošnjo za blagoslov za pravo zaupanje in srečno zadnjo uro; uboga samica 1 tolar za 1 gold. 2 groša st. dn., prosi blagoslova za pravo spoznanje, vredno prejetje sv. zakramentov ter srečno zadnjo uro; dekle križavček za 11 grošev, prosi blagoslova za vredno prejetje sv. Rešnjega Telesa in srečno zadnjo uro; oče, mati in dva sina: 2 gl. s prošnjo: „Sv. oče! sprositi nam dušno in telesno zdravje“; vdova 1 gld. s prošnjo: „Sv. oče! sprositi meni in mojim otrokom to milost, da bi bogaboječe živeli ter si nebesa zaslužili“; 2 osebi: 1 dvajset. in 1 staro petico, prosijoče blagoslova za voljno poterpeljenje in srečno zadnjo uro; 2 revni sestre 1 gl., prosite blagoslova za vse dušne in telesne potrebe; fant 1 tolar za 1 gld. st. dn., prosijoč blagoslova za srečno zadnjo uro; dekle 1 dvajsetico: „Sv. oče! sprositi ji resnično ponižnost in krotkost“; fant 1 križavec za 1 gl. 2 groša st. d., prosi blagoslova za srečno zadnjo uro.

Za pogorelce v Kranjski gori. Iz šent-Lenarta po A. Šetinčevi 2 gold. 40 kr.

Vabilo k naročevanju

na

ZGODNJO DANICO

za drugo polovico leta 1867.

„Zgodnja Danica“ ima prijatlov kakor listja in trave, poštenega neprijatla menda nobenega ne, preganjavca z laterno pri belem dnevu ne najdeš, zvestih perstov pa, ki olje njeni svetilki prilivajo, gotovo nad deset tisoč. Ali ste že slišali kaj tacega? — Kdor bi tedaj menil, da „Danica“ nad slovenskim obnebjem gasne, svést si bodi, da njegova zmota presega hribe in goré! Tega naj ga prepriča število naročnikov, ki se bode po naši skorej nepretresljivi misli zopet narašalo, kakor dozda že več lét. Vse to stalno modrovanje se pa verh tega opira še na pet „nujnih predlogov“ in tehtnih prošenj do preblazih Slovencev, ki zdajci nasledvajo in naj se vse prelepo spolnijo. Perva prošnja je, hitro se naročite; druga, radi dopisujte; tretja, pridno berite; četrta, tudi drugim „Danico“ privošite; peta, stoteren sad iz njenega semena obrodite!

Naročilne pisma naj se oprostene pošiljajo.

Veljá pa „Zgodnja Danica.“

Za pol leta po pošti	1 gld. 60 kr. n. d.
Za pol leta v tiskarnici	1 „ 30 „ „
Za pošiljanje na dom v Ljubljani se plača	— „ 20 „ „
Ako je treba napis med letom preurediti	— „ 15 „ „